

Mit jelent boldogan élni?

Metamorphoses Szabadegyetem

19. előadás

2022. december 20.

RANGI ÉS PAPA TÖRTÉNETE

maori teremtetéstörténet

Valaha, az idők kezdetén, még nem élt ember a földön. Nem voltak madarak, és nem voltak állatok sem. Hiányzott az égő Nap az égről, így nem voltak fénylő nappalok sem. Kietlen, fekete éjszaka borult a földre. Fekete éjszaka - hold és csillagok nélkül. Nem volt sehol egy szikrányi fény. Ebben az éjszakában nem csendült hang, nem zendült szél, csak a mély sötétség hallgatott. Rangi, az Égapa és Papa, a Földanya még összesimulva, egymásba ölelkezve feküdtek. Amiatt volt sötétség a földön. Olyan szorosan ölelték egymást, hogy a napsugár sem férhetett közéjük, a szél sem surranhatott el kettőjük között. Rangi és Papa között csak a néma, végtelen éj feküdt. Ranginak és Papának sok gyermeke volt, s a gyermekek valamennyien istenek voltak: Tane, az erős, Tu, a harcias, Ta-whiri - Tane féltékeny vetélytársa -, Rongo, a nagyevő és Tanga-roa, a tengerek ura. Ranginak, az Égapának és Papának, a Földanyának még számos gyermeke volt. A szülők szorosan maguk közé ölelték valamennyit. A gyermekek nem tudtak felállni, és nem tudtak járni. Csak kúsztak, másztak a sötétben, soha nem láthatták a napot, soha nem érezhették a hűsítő szelet. Egy nap az egyik fiú, Tane így szólt: - Nem élhetünk így tovább! Anyánk és apánk agyonprésel bennünket. Valamit tennünk kell! - Igen, igen! - kiáltották a testvérei. - Állni akarunk! Járnunk akarunk! A nap fényét áhítjuk! De mit tehetünk? A legharciasabb testvér, akinek Tu volt a neve, így szólt: - Öljük meg őket! - Nem! - szólt Tane. - Nem ölhetjük meg apánkat és anyánkat. Én tudom, mit kell tennünk; próbáljuk meg szétválasztani őket! Fivérei beleegyeztek. Valahányan, csak Ta-whiri nem. Rongo a hátát Égapának feszítette, aztán térdével és kezével tolni kezdte Földanyát. Bár minden erejét összeszedte, nem volt képes elmozdítani Rangit Papa mellől. Aztán Tanga-roa próbálta meg szétválasztani a szülőket. Nagyot taszított apján, s ugyanabban a pillanatban anyját lefelé nyomta. Közben fel-felhorkant, majd' megszakadt az erőlködéstől, de nem ment velük semmire. Rangi és Papa nem mozdult egymás mellől. - Álljatok meg! - kiáltotta Ta-whiri. - Nem szabad szétválasztani a szüleinket! Nem jó, amit teszünk. A testvérei azonban rá se hederítettek. Egymás után sorra nekiveselkedtek, és megpróbálták elszakítani Rangit Papától. De ez sehogyan sem sikerült. Égapa oly szorosan ölelte magához Földanyát, hogy egyikük sem tudta szétválasztani őket. Már csak két testvér volt hátra: Tane és Ta-whiri. Tane előlépett. Tane, az erős. Rátérdelt Papára, a Földanyára. Vállát Ranginak, az Égapának feszítette, aztán minden erejével megmozdította őt. Rangi és Papa megremegett. Rangi fölkiáltott: - Gyermekeim, mit tesztek velünk? Tane azonban megfeszítette két izmos karját, és még magasabbra emelte Rangit. Szülei sírva fakadtak, hangos zokogásuk betöltötte az egész teret. Tane ekkor még egy végsőt taszított rajtuk, s Rangi és Papa lassan eleresztették egymást. Égapa és Földanya elváltak egymástól - örökre... Tane talpra szökött, kiegyenesedett, s megállt közöttük szálfá-sudáran. A fény pedig elárasztotta a földet. Most először látták meg Rangi és Papa gyermekei a Napot. Most először sétáltak szabadon Földanyán. - Tane! - kiáltották a testvérei. - Te vagy a legerősebb köztünk. Végre szabadok vagyunk! Ezután már a nap fényében fog telni az életünk. Csak Ta-whiri nem szólt semmit. Rangi és Papa többi gyermeke azonban boldogan élt Földanyán, aki immár arany napfénybe öltözött. Tane fa- és páfrányerdőket ültetett. Madarakat teremtett, hogy énekeljenek az erdőben. Virágokat fakasztott, hogy viruljanak a levelek zöldje közt. - Tane az erdők istene

lett. Tanga-roa hallal töltötte meg a föld tengereit. Némelyik hálnak uszonya volt, némelyiknek kagylóháza. Ő teremtette a tenger minden lakóját. - Tanga-roa a tengerek istene lett. Rongo, a nagyétkü; ő lett minden ehető növény atyja. Ő ültette az első édesburgonyát és a yam-gyökeret. - Rongo az ételek istene lett. Tu volt Rangi és Papa legharciasabb gyermeke. Folyton-folyvást a csaták tüzét kereste. - Tuból a hadak istene lett. Ők és az összes többi gyermek - a Földanyán találták meg édes otthonukat. Csak Ta-whiri nem maradt közöttük. Ő a levegőben - Rangi és Papa között - lelte meg hazáját. Ő lett a szelek istene, a hurrikánok és a viharok atyja. Ta-whiri még ma is haragban van a testvéreivel. Olykor keresztülsűvít Tane erdein. Olykor átalzúg Tanga-roa tengerein. Olykor elpusztítja Rango termését. Olykor szürke felhőket hoz, hogy eltakarja Rangi szomorú arcát. Égapa sír, eső-könnyei Földanyára hullanak. Földanya is sír. Az ő könnyei a források. Eső és forrás egymásra lelnek, egybekelnek, s a végtelen erdőkön át együtt futnak a folyókkal - egészen a tengerekig.

M. Horváth Adrienne fordítása

A KUTYA, AKI NAP AKART LENNI

Volt egyszer egy kiskutya, akit Zöldikének hívtak. Úgy vélte, ő a legokosabb kutya a világon. Csak gondolkozott, gondolkozott, és a Napot nézte. Amíg fel nem nőtt, állandóan a Napot nézte. És aztán is folyton a Napot nézte, és belefeledkezett gondolataiba. A többi kutya sehogy sem értette a dolgot.

– Miért nézed mindig a Napot? – kérdezték tőle.

– Én akarok a Nap lenni – válaszolta Zöldike. – Miért ne lehetnék én a Nap, ő meg a kutya?

– A Nap jó mindnyájunkhoz – mondta egy öreg kutya. – Igazságos, kedves, és valamennyiünkre ragyog. Hogyan is lehetnél te a Nap? Még azt sem tudod, hogyan kell ragyogni!

– Jobban tudok ragyogni, mint ő – mondta Zöldike –, és én akarok a Nap lenni. –

Azzal felnézett a Napra, és így szólt: – Hallasz engem, Nap? Gyere le, legyél te kutya, és én leszek a Nap!

Alkonyodott, s a Nap egyre lejjebb ereszkedett az égen. Arányló vörös fénnel ragyogott a föld valamennyi teremtményére. Így szólt:

– Hallak téged, Zöldike. Mit akarsz hát?

– Azt akarom, hogy kutya légy helyettem.

– De Napnak is lenni kell, aki a földre ragyog!

– Azt hiszed, te olyan nagyszerű és hatalmas vagy? – kérdezte Zöldike mérgesen. – Te vagy a legbutább Nap, akit valaha láttam!

– Figyelj rám, Zöldike barátom – mondta a Nap. – Mindegyikünknek megvan a kötelessége. Az enyém, hogy ragyogjak a földre. És én természetemnél fogva Nap vagyok. Te természetednél fogva kutya vagy, és az a kötelességed, hogy a tőled telhető legjobb kutya légy.

Ha mindketten teljesítjük kötelességünket, akkor mindketten boldogok leszünk.

– Ezt én mind tudom – mondta a kutya. – Természetesen valakinek ragyognia kell a földre. És ezt én tudom a legjobban csinálni. Így hát én akarok a Nap lenni.

A Nap egy darabig hallgatott; mélyen elgondolkozott. Végül így szólt:

– Jól van. Mostantól fogva te lehetsz a Nap, és én kutya leszek helyetted.

Így hát Zöldike lett a Nap. Tette a dolgát: fényesen ragyogott. Azt is elhatározta, hogy igazságot tesz a földön. Ezért, ha úgy gondolta, hogy el kell pusztítani valakit vagy valamit, vadul és kegyetlenül tűzött rá. Sok embert öltek meg vad sugarai, de Zöldike elégedett volt, mert a földön elpusztította a gonoszt, a betegségeket és a járványt.

Az emberek azonban sehogy sem értették a dolgot. A kutyaNap továbbra is serényen végezte munkáját, szigorúan és fényesen ragyogott. S nemsokára mindenkinek melege lett. Ember, állat lyukakat ásott, oda menekült a Nap forró sugarai elől. Néhányan elmentek a királyhoz, és így szóltak:

– Bajban vagyunk. Mióta a kutya lett a Nap, a világ túlságosan forró, és lyukakban kell lalnunk, mint a hangyáknak.

– Nekem is – mondta a király, s a kutya-Naptól félve rohant is vissza az odújába.

Ekkor az emberek és az állatok felkeresték a régi Nap-kutyát, aki azelőtt ragyogott rájuk.

– Te vagy a hibás! – kiáltoztak haragosan. – Hagytad, hogy a kutya elfoglalja helyedet, s nem teljesíted kötelességedet! A kutya-Nap olyan hevesen tűz, hogy sokan közülünk meghaltak, s a többiek hangya módjára élnek!

– De hiszen én úgy látom, rendben mennek a dolgok, vagy nem? – kérdezte a Nap-kutya.

– Lehet, hogy te úgy látod, rendben mennek a dolgok – szólalt meg egy öreg kutya.

A dolgok csendben mennek, de nem rendben. Valamennyien félelemben élünk. Életünk túlságosan szigorú és zord. Félnék a kutya-Naptól, és odúba rejtőzködünk. Senki sem mosolyog többé.

– Legyetek türelemmel – mondta a Nap-kutya. – A boldogság attól függ, hogyan gondolkozunk. A természet mindent elrendez. Hígyétek el, barátaim, minden jó, ha jó a vége. Nézzetek csak fel az égre, és meglátjátok, mi történt.

Felnéztek, s látták, hogy egy nagy, sűrű felhő – amilyen nagyot és sűrűt még sohasem láttak – a föld és a kutya-Nap közé kúszott, s így az nem tudott többé vadul ragyogni.

A kutya-Nap méregbe gurult, és lekiáltott a földre:

– Hol vagy, Nap? Gyere vissza! Ismét Nap lehetsz, mint azelőtt; én most felhő akarok lenni!

– Jól van – mondta a Nap, miközben ragyogva felkapaszkodott az égre, ahogyan régen is mindenNap megtette. – Légy felhő, ha akarsz.

Ekkor a kutya nagy, sűrű felhő lett, elterpeszkedett a Nap és a föld között. A Nap nem ragyoghatott a földre, mindenre sötétség borult. Mindenki nyugtalan volt, és így kiáltottak a Napnak:

– Te vagy a hibás!

Hirtelen erős szél támadt. Végigsöpört az égen, és a felhő apró darabokra szakadozott.

– Nem akarok többé felhő lenni! – vonított a kutya. – Szél akarok lenni!

– Jól van – mondta a Nap. – Legyél szél, ha akarsz.

Fújt, fújt a kutya-szél, ahogy csak erejéből tellett, olyan gyorsan és erősen, hogy semmi sem tudott ellenállni neki. Darabokra tört mindent, ami az útjában állt, és Napokig élvezte, hogy fújhat és fújhat.

Egy Napon azonban meglátott valamit, ami nyugodtan állt a helyén, nem törődve avval, hogy milyen erősen fúj a szél. Egy fehér hangyaboly volt, amit nem lehetett egyszerűen elfűjni. Erre így követelőzött:

– Hangyaboly akarok lenni!

– Jól van – egyezett bele a Nap. – Legyél hangyaboly, ha akarsz.

Így hát a kutya hangyaboly lett, és nagyon erősnek érezte magát. Egy Napon azonban a bivaly belegázolt a hangyabolyba, amely szétporladt nehéz patái alatt.

Ekkor a porfelhő felszállt a Naphoz, s így követelőzött:

– Bivaly akarok lenni! Hadd legyenek az, ami lenni akarok!

– Jól van – hagyta rá a Nap. – Legyél bivaly, ha akarsz.

Ezután a bivaly belegázolt valamennyi hangyabolyba, amit csak látott, s igen elégedett volt magával. Egy Napon azonban egy gazda fia meglátta az állatot, kötélhurkot vetett a szarvára, foglyul ejtette és egy nagy fához kötötte.

– Nap! – kiáltott a kutya-bivaly. – Erős kötélen akarok lenni!

– Jól van – mondta a Nap, a bivalyra ragyogva –, az lehetsz, ami csak lenni akarsz.

S a kutya-bivalyból kötélen lett. És ekkor hirtelen egy barna kölyökkutya szaladt a kötélen. Játékos kiskutya volt, éles fogai közé vette a kötelet, rázta, húzta, harapta, rágta, amíg az egész kötelet apró darabokra nem tépte. A barna kölyökkutya ezután boldogan odébbállt.

Zöldike megint felkiabált a Napnak:

– Újra kutya akarok lenni!

– Jól van – ragyogta a Nap –, legyél kutya, ha akarsz.

És a kötélen Zöldike nevű kiskutya lett, aki boldogan szaladgált ide-oda. S lágy szellők fújtak, és susogtak a föld mezőinek fűszálai. A Nap pedig továbbra is fenn ragyogott az égen.

thai mese – Szabó Csaba fordítása

LOKITOYO

Lokitoyo hallgatag, szerény fiatalember volt. Nem tudta mi az álnokság, és sokáig nagy naivitásának volt az áldozata.

- Az emberi színjáték túl bonyolult dolog az én számomra - állapította meg. - Elhagyom a falumat, az állatokhoz csatlakozom. Azok jobban megértenek engem, és én is jobban megértem őket, mint az embereket.

Összeszedte a holmiját, összecsomagolta és egy bot végére kötötte. Eloltotta a tüzet a kunyhója mellett, és nagy léptekkel elindult az erdő felé. Lokitoyo három napig vándorolt. Amikor behatolt a bozótba, evett egy keveset a magával vitt ételből, majd a folyóból oltotta a szomját. Magára csavarva a takaróját, lefeküdt az árokba aludni.

A negyedik nap reggelén elhatározta, hogy letelepszik ott, ahová megérkezett. A bozót szép volt, a föld jó, és onnan nem messze kis patak csordogált. Úgy döntött, hogy házat épít magának. Levágott pár ágat. Miután leszedte róluk a leveleket, a földbe dőfte azokat. Sarat csinált, összekeverte száraz fűvel, és azzal befedte a falakat. Lekaszált egy kevés fűvet, amiből tetőt készített. Utána ajtót formált bambuszrudakból, amiket megnedvesített fakéreggel fogott össze. Miután befejezte a házat, Lokitoyo elégedetten megkezdte magányos életét. Nagyon boldog volt, és összebarátkozott az állatokkal, amikkel találkozott, melyek a környéken éltek.

Egy reggel Lokitoyo kiment a házából, hogy gombát szedjen és kiásson néhány gyökeret, amik az élelmét képezték. Nem zárta be a háza ajtaját, de ki is mehetne be, hiszen ő volt az egész vidék egyetlen lakója. Már nem kellett félnie az emberektől.

Nem sietősen szedte Lokitoyo a gombát, és dobálta bele a kosarába, amit ő maga font bambuszrostokból. A Nap vidáman melegítette az egész természetet, és a föld a humusz kellemes illatát árasztotta. Ezután gyökereket ásott ki. Miután megtelt a kosara, elindult visszafelé. Sietni kezdett, mert hatalmas felhők borultak a Kilimanjára.

- Vihar közeledik. Tényleg sürgősen haza kell érnem.

Amikor Lokitoyo befordult a tisztásra, ahol a kunyhója emelkedett, nagyon boldog volt. Mindjárt otthon lesz, gondolta, de ekkor váratlanul hangot hallott:

- Állj!

Lokitoyo megdöbbenve állt meg, körülnézett, de semmi gyanúsat sem látott. Tett egy lépést előtte, de ismét hallotta a parancsoló hangot:

- Megtiltom, hogy belépj, én egy nagyon fontos személyiség vagyok.

Úgy tűnt, hogy a hang bentről jön. És az ajtó, ami egy pillanattal előbb még félig nyitva volt, közben becsukódott. Lokitoyo úgy gondolta, hogy a távolléte alatt tolvaj lopózott be a házába. Érezte, hogy előnti a harag, és dühösen így szólt:

- Ez a ház az enyém. Én építettem saját kezemmel, saját verejtékemmel. Utasítalak, hogy a lehető leggyorsabban hagyd el!

De senki sem jött ki.

A látogató hangja erősebben és még fenyegetőbben hangzott:

- Én vagyok a világ legfontosabb személye. Ha ide belépsz, megöllek.

Lokitoyo ez alkalommal megijedt. Már nem volt mersze dühösen rákiáltani a banditára, aki a hatalmába kerítette a lakását. De mégis, ki lehetett az az ilyen hatalommal rendelkező bandita?

- Ha ember, biztosan van fegyvere, és én semmit sem tehetek, hiszen védtelen vagyok. Ha állat, szörnyűséges lehet, mert a hangja az oroszlán hangjára hasonlít. Még a fogai között végezhetem. Mit tegyek? mi lesz velem?

Megkerülte a házat, és benézett az ablakon, de semmit sem látott: túl sötét volt, hogy bármit is ki lehessen venni.

- Talán egy gonosz szellem, aki rosszat akar nekem - gondolta, és nagyon megijedt.

Nem tudva, hogy mit is tegyen, úgy döntött, hogy felkeresi az állatbarátait, azok biztosan segíteni fognak.

Legelőször a hiénával találkozott. Lokitoyo elmondta neki a kalandját, és segítséget kért tőle. A hiéna elkísérte egészen a kunyhóig. Be akart menni, de alig ért el az ajtóig, amikor felhangzott ugyanaz a fenyegető hang:

- Vissza! Nagyon fontos személyiség vagyok. Mindenkit megölök, aki csak átlépi a küszöböt.

A hiéna pánikba esett és meghunyászkodva elmenekült.

A nagyon szerencsétlen Lokitoyo felkereste a többi barátját is, a leopárdot, az orrszarvút, az elefántot, a bivalyt. Ugyanígy felkereste az oroszlant is, aki mindig nagyon barátságos volt hozzá. Azonban ezek közül a hatalmas állatok közül egyiknek sem volt mersze szembeszállni a parancsoló hanggal. Senki sem merte kinyitni az elátkozott ház ajtaját.

Lokitoyo, amikor már teljesen elvesztette a bátorságát, leült egy rönkre. Állát a tenyerére támasztva szomorúan nézte a házat, ahová már nem mehetett be. Micsoda sorscsapás! Körülötte elnémult az egész bozót. Kibírhatatlan volt ez a csend. Lokitoyo hangosan siránkozott:

- Mi lesz most velem? Nagy istenek, mit tegyek, mit tegyek? ez a betolakodó valóban egy nagyon fontos személy lehet, ha még a legjobb barátainak sem sikerült elkapniuk. Ki segít akkor nekem?

Lokitoyo sírva fakadt. Ezt látva a barna hangya, megsajnálva őt, felkínálta a segítségét, de Lokitoyo kedvesen így szólt:

- Szegény hangya! Azt hiszed, hogy te, a te parányi termeteddel legyőzhetsz egy olyan fontos személyt, aki még magát az oroszlánt is megrémítette? Nem látok semmiféle lehetőséget.

A Hangya Hölgy azonban nagyon bátor volt. Büszkén így felelt:

- Éppen az apró termetemmel mehetek be mindenhová, ahová csak akarok. Elbújhatok és megfigyelhetem az idegent. Engedd meg, hogy szerencsét próbáljak!

Lokitoyonak nem volt veszténivalója, és mivel a Hangya Hölgy hangja annyira meggyőző, ő maga meg olyan bátor volt, hogy beleegyezett:

- Rendben van. Próbáld meg!

A hangya határozottan elindult a kunyhó felé. Alig ért az ajtóhoz, amikor a tekintélyes hang megdördült:

- Én fontos személy vagyok. Mindenkit megölök, aki csak ide belép.

A hangya habozott pár másodpercig. Lokitoyo azt mondta magában, hogy a játszmát ismét elvesztette... De a hangya folytatta az útját. Bement az ajtó alatt.

A fiatalember és minden állat remegett, a legrosszabbra vártak. A kunyhó mellett semmi mást nem lehetett hallani, csak a gyors lélegzétvételeket.

Amíg kint minden nyugodt volt, mi történt bent? A derék hangya végül felfedezte a bűnöst, aki egy szék alá bújt. Az egy ujjnál nem nagyobb féreg volt. A földön tekergett. Azt gondolta, hogy a ravaszágával kisajátítja Lokitoyo házáat, és megakadályozza másoknak, hogy bemennek. Ah, micsoda gonosz is volt ez a földi giliszta!

De a hangya, akin a harag lett úrrá, keményen rákiáltott:

- Miért üzöl ilyen gúnyt velem? Mindjárt meglátjuk, mindjárt meglátjuk - a csápjait mozgatva az ellenségre támadt.

Egyetlen harapással végzett a gilisztával, ami szörnyűséges sikolyt hallatott. Összerándult és kimúlt. A hangya felemelte a holttestet, a kijáráthoz vitte. Boldogan jelentette be:

- Mindenki jól figyeljen! Íme a bűnös! Ez a fontos személyiség a valóságban csak egy földi giliszta volt. Nézzétek!

Az állatok nevetésben törtek ki. Lokitoyo is velük együtt nevetett. Derűs hangulat lett úrrá mindenkin: a feszültség és a félelem tovatűnt. Ezután jó volt élni.

A fiatalember köszönetet mondott a bátor hangyának. És az oroszlán, mintegy kiengesztelésképpen és kártérítésül megölt egy szép antilopot és neki adta.

Ekkor Lokitoyo megértette, hogy az állatok épp olyan álnokok, mint az emberek, és a boldog élethez arra van szükség, hogy az ember megfelelően válassza meg a barátait.

A Hangya Hölgyet pedig a szép erdő legbátrabb teremtményének ismerték el.

afrikai mese – Dabi István fordítása

A LEGNEMESEBB CSELEKEDET

Élt egyszer egy özvegyasszony és annak három fia, Alberto, Eduardo és Ernesto. Az asszony egész életében arra nevelte a fiait, hogy másokkal törődjenek, jószívűek és könyörületesek legyenek. Ám eljött a nap, mikor az asszony ágynak esett, és érezte, hogy közel már a halála órája, és tudta, ezzel eljött az idő, hogy már nem terelgetheti tovább fiait a jó úton. Magához hívatta őket hát és így szólt:

„Nem vagyok vagyonos asszony, hisz tudjátok. Egyetlen dolog van, amit rátok tudok hagyni örökül: a gyémánt gyűrűm. Az anyámtól maradt rám, ő pedig a nagyanyámtól kapta, aki meg az ő anyjától. Így szállt anyáról lányra jó ideje. Nem lehet elosztani, és el sem adhatom, mert egy napon majd egyikőtök lányáé kell, hogy legyen. Így aztán nehéz feladat előtt állok, mert el

kell döntenem, melyikötök a legérdemesebb rá, hogy ezt a gyűrűt megkapja. Ezért most, menjetek fiaim, induljatok a dolgokra, és tegyetek valami jót a világban. Egy hét múlva újra összegyűlünk és elmondjátok a történeteket. Aki a legnemesebb tettet hajtja végre, azé lesz a gyémánt gyűrű.”

Eltelt az egy hét. A három fiú ismét összegyűlt az özvegy betegágya körül. Ő pedig így szólt az elsőszülöttjéhez:

„Alberto, először hadd halljam a te történetedet.”

„Nos, anyám, sokat gondolkodtam a szavaidon, hogy mit tehetnék. Azután számba vettem a javaimat és mindennek, amim van, a felét szétosztottam a szegények között.”

„Fiam – szólt az asszony – senki nem mondhatja, hogy nem tettél ezzel jót. Arra tanítottalak mindig, hogy légy jószívű és könyörületes, és te igazán az voltál, nyugodt a szívem felőled. Azonban épp ezért, az, hogy törődted a szegényekkel, nem nemes cselekedet, hanem a kötelességed.”

„Na, Eduardo – fordult a középső fiúhoz az asszony -, mi a te történeted?”

„Anyám, mikor a minap a folyóparton sétáltam, arra lettem figyelmes, hogy egy asszony jajveszékelt. Odanéztem, és láttam, hogy a kicsi gyermeke beleesett a sebes sodrású folyóba. Tudod jól, hogy alig tudok úszni, de ezzel mit sem törődve azonnal belevetettem magam a vízbe, és valahogy kimenekítettem a kicsit. Megmentettem a fulladástól, és hogy magam nem fulladtam meg, azt Isten kegyelmének köszönhetem.”

„Drága fiam, bátor vagy, és jót cselekedted, ezt senki nem vitathatja. De egy tehetetlen kicsi gyermek és egy kétségbeesett asszony megsegítése még nem nemes cselekedet, hanem kötelességünk, ahogy mindig is tanítottam nektek.”

„Ernesto, - fordult az asszony a legkisebb fiához – már csak a te történeted van hátra.”

Ernesto habozott egy kicsit, aztán megkerülte az ágyat, leült az anyja mellé és megfogta a kezét.

„Édesanyám, félek, nem tudok neked olyat mondani, amire számítanál. Tudod jól, nekem még egy kevéske javam sincs, amit a szegényeknek adhatnék, és még egy karcsapásnyit sem tudok úszni. Mégis elmesélek valamit, ami a múlt héten történt velem. Kora hajnal volt, mikor a dolgom a hegyek felé vitt. Még a pirkadat derengő fényében keltem át a hegyen, mikor megláttam, hogy valaki ott alszik közvetlenül egy szakadék szélén. Abban a szempillantásban láttam, hogy ha csak egyet moccan, azon nyomban a mélybe zuhan és szörnyet hal. Lélegzetvisszafojtva odakúsztam az alvóhoz, nehogy egy ág reccsenése is megijessze. Ahogy közelebb értem, akkor ismertem föl, hogy nem más fekszik ott a szakadék szélén, mint Juan Migel, az én esküdt ellenségem. Az első gondolatom az volt, hogy ott hagyom. Jól emlékeztem még, mikor utoljára szembetalálkoztunk, azzal fenyegetett, megöl, csak találjon rá egy jó okot. Igen, eszembe jutottak a szavai abban a pillanatban, de ugyanakkor mélyen belül tudtam mit kell tennem. Egészen közel kúsztam, átfogtam Juan Migel vállát és óvatosan elgördítettem őt a szikla peremétől. De bárhogy vigyáztam, erre felébredt, kinyitotta a szemét és abban a pillanatban felismert.

- Ne félj – mondtam neki – azzal nyújtottam a kezem, hogy talpra segítsem. Felállt, lenézett a földre, ahol feküdt, a szakadékra, majd rám, és így szólt:

- Itt ért az éjjel a hegyekben. Gondoltam alszom egyet és majd reggel folytatom az utam. A sötétben nem láttam, hol vetek ágyat magamnak. Te pedig, azok után, milyen szégyenletesen bántam veled, megmentetted az életemet!

Nos, anyám, ennyit tudok mondani. Juan és én nem vagyunk többé ellenségek, ott a sziklaperemen barátságot fogadtunk egymásnak.”

Az öregasszony szeméből potyogni kezdtek a könnyek és a könnyeken át felfénylett a mosolya.

„Fiam, ez egy igazi nemes cselekedet volt, te pedig egy nemeslelkű ember vagy, hisz kockára tettetted az életedet, hogy megments egy olyan embert, aki azzal fenyegetett, hogy megöl. Te mégsem hagytad sorsára. Ezzel pedig nem mást tettél, mit átfordítottad a gyűlöletet szeretetté, és ezáltal kicsit jobb hely lett ez a világ.”

Utolsó leheletével az asszony így szólt:

„Békés szívvel halok meg, mert mindhárom fiam jó emberré vált. A gyűrűt Ernestora hagyom, de ez földi kincs, ezért ne felejtsetek, minden jótett, amit cselekedtek, a szívetekben válik kinccsé!”

mexikói mese – Kreil Melinda fordítása

A BOLDOGSÁG

Élt hajdanán, Sikoku szigetén egy szegény halász. Ez a halász naphosszat csak az ezer veszélyt rejtő tengert járta ócska kis csónakján, de zsákmánya mégsem akadt.

Nehezen tengette napjait, alig tudta etetni a sok éhes száját amely otthon várta. Kesergett is eleget a szegény ember, arról álmodozott, hogy egyszer gazdag lesz, s akkor végre boldogan él majd. Hiszen ugyan miféle gondja akadna a gazdag embernek? A gazdag ember csak henyél naphosszat, mindig terült asztal várja, s az emberek földig hajolnak előtte.

Ám ahogy telt-múlt az idő, a szegény ember hiába várt, nem lett egy jótányival sem gazdagabb. Egyszer aztán, sok év elteltével, hinamacuri ünnepének előestéjén végre rámosolygott a szerencse.

Mikor a nap végén az utolsó kivetett hálót felhúzta, hát alig volt valami zsákmánya. Pár siralmas kis hal vergődött a hálóban, no meg valami különös lény, amelyet a halász még sosem látott. Nem dobta vissza a furcsa állatot, gondolta, hazaviszi a gyerekeknek, hadd tanulják meg, milyen sokféle csodát rejt a tenger. Partra evezett, kirakodott a csónakból, s leült a víz mellé a különös zsákmányt nézegetni. Nézte erről, nézte arról, de bizony meg nem mondta volna, miféle szerzetet fogott. Annyira nézte, hogy észre sem vette: időközben a nap egészen a szemhatárig bukott már, s bíborfénybe öltöztette a tengert. Hát ahogy ott mélázott, egyszeriben hatalmas alak emelkedett ki a tengerből. Kijött egészen a partig és megállt a halász előtt. Akkor látta csak a szegény ember, hogy bizony egy hatalmas sárkány került elébe. Moccanni sem tudott, nagy rémületében, még csak rá sem mert pillantani a sárkányra.

Akkor hatalmas, dörgő hangon megszólalt a sárkány:

- Köszönöm neked, halász, hogy megmentetted a fiamat, nemzetségem utolsó örökösét. Ha te az én fiamon nem segítesz, bizony a tengeri sárkányok egész családja kipusztult volna ebben a tengerben. Jó tett helyébe jót várj! Mondd meg, mit szeretnél, s én teljesítem a kívánságod – mennydörögte a sárkány, s közben az egész eget eltakarta a halász elől hatalmas testével.

- Ó, bölcsesség ura, bocsáss meg nekem! – mentegetőzött a szegény ember. – Én nem mentettem meg a te fiadat, csak kifogtam a vízből véletlenül, egy pár hallal együtt. Inkább büntetést érdemelnék!

- Nagyra becsülöm az igazmondásodat. De tudd meg, hogy valóban megmentetted őt: az utolsó pillanatban ragadtad ki egy hatalmas cápa állkapcsai közül. A sárkányok fiatal korukban egészen védtelenek. Éppen nem voltam a fiam mellett, hogy vigyázhattam volna rá, ekkor történt a baj. Te azonban szerencsére épp jókor jártál arra, s ezért roppant hálás vagyok, s

bőkezűen meg is jutalmazlak. Fogadd el az ajándékot! – harsogta a sárkány, s azzal hatalmasat csobbanva víz alá merült csemetéjével együtt.

A halász még jó darabig ült a parton szinte kővé dermedve, azt sem tudta, álmodik-e vagy ébren van. Fogta hát magát, s fejére csapott az evezőjével: a fájdalom bizony valóságos volt, s ebből tudta, hogy mégsem álmodik. Akkor feltápászkodott, s bár még mindig szédült attól, amit látott-hallott, hazatért a kunyhóba a családjához.

- Sok halat fogtál, édesapánk? – kérdezték nyomban a gyermekei.

- Sajnos ma sem akadt bőséges zsákmány, de azért éhezni nem fogunk. Asszony, süsd meg, amit a hálóban találsz, holnap aztán csak sikerül majd több halat fognom!

- Mindig ezt mondd drága uram, aztán mégsem fogsz sosem több halat – rázta a fejét kedvesen mosolyogva az asszony. – De tudd meg, hogy azért mi igen szeretünk ám téged! – tette hozzá immár könnyes szemmel.

Másnap a halász jó korán felkelt, és sietett ki a csónakjához. Elhatározta, hogy aznap, ha törik, ha szakad, szerencsével jár, s gyorsan ki is evezett a tengerre. Mindig ugyanott halászom, gondolta, meg kellene próbálni más helyeket is.

Így is tett: a halász a part mentén egészen a különös alakú szikláig evezett. Ezeket a sziklákat a helybeliek úgy hívták, „a sárkány szeme”. Délig semmit sem fogott. Igen nekikeseredett, gondolta, legalább megebédel, ha már zsákmány nem akadt a hálójába. Kikötött az egyik sziklánál, elővette az elemózsiát, amit a felesége csomagolt neki. Ekkor különös csillogásra lett figyelmes. A szikla hasadékából világított a fény, elindult hát, hogy megnézzze, mi az. Hát amint közelebb ment, látja ám, hogy egy hatalmas láda lapul a szikla mélyén, annak vasalásán csillant meg a nap fénye. Vajon mi lehet benne? – gondolta kíváncsian. Kinyitotta a ládát, ami színültig volt arannyal. A halász körülkémlt, látta-e valaki, mit talált, de a sirályokon kívül senki nem járt arra. Egy pillanatig törte a fejét, vajon nem más pénze-e ez a rengeteg arany, mert akkor ugyan el nem viheti, de végül nem tudott ellenállni a kísértésnek.

Fogta a ládát, nagy nehezen kiemelte a sziklából, s elvonszolta egészen a csónakig. A kis ladik bizony alaposan megsüllyedt a jókora súly alatt. Szerencsére azonban a tenger nem vert nagy hullámokat, így a vitorla nélküli kis csónak végül nem borult fel, s a halász szépen hazaevezett. Az öreg halász nem volt ostoba, s igen ügyelt, hogy titkára ne derüljön fény. Egy év sem telt bele, s a szegény halászból a prefektúra kormányzója lett, hatalmas házban lakott, rengeteg szolgának parancsolt. Felesége és gyermekei a legdrágább kínai selyemben jártak, s bárhová mentek, gyaloghintón utaztak, katonák seregétől védve. A halász azt hitte, ennél nagyobb boldogság már nem érheti. Ám akkor felütötték a fejüket a gondok. Az országban háború dúlt, mindenki magának akarta a hatalmat, mind sógun akar lenni, ám sógun csak egyvalaki lehet. Mindennaposak lettek a csatározások, dúlt a fosztogatás, s az aggodalom a halász házába is beköltözött. A termést felgyújtották a portyázó csapatok, a vásárokbá induló kereskedőket haramiák fosztották ki. Minden a feje tetején állt. Az öreg nem tudott már nyugodtan aludni, éjjel felriadt vajon melyik raktárát fosztják ki épp? A feleségével sem volt barátságos, hiszen folyvást csak aggódott, mikor az asszony csitítgatta volna, csak rádörrent, hogy az ő dolgaiba ne üsse az orrát. A gyermekeire semmi ideje nem maradt, s azok a nevelők és szolgák keze közt öntelt úri csemetékké cseperedtek. Az öreg hamarosan rájuk sem ismert, nem értette, hová lettek az ő kedves gyerekei. Kis idő múlva aztán már senki nem beszélt senkivel a házban, s a halász egyre nyomorultabbul érezte magát.

Egy viharos éjjelen aztán csak feküdt az ágyban, nem jött álom a szemére, s arra gondolt: hát ez lenne az a nagy boldogág, amire annyira vágyott? Nem tudta, mitévő legyen, csak feküdt egész nap, aztán még másnap, sőt harmadnap is, az ajtót sem nyitotta ki. Nem evett, nem ivott, csak feküdt ott és tanakodott magában, de hiába: csak nem tudott rájönni, mit kéne tennie. Egyszer aztán eszébe ötlött, hogy hallotta valakitől, hogy az egyik erdőben, valahol a birtokán él egy nagytiszteletű, bölcs remete. Ő talán tudja, mi a helyzet kulcsa, csak el kellene menni hozzá.

Másnap reggel az öreg el is indult az erdőbe. Mikor odaért, kiszállt a gyaloghintóból, gondolta, illendőbb, ha a saját lábán megy a bölcs elé. Egyedül, gyalog folytatta hát az útját. Egyszer csak egy patak partjára ért, s a parton ülve egy öregember halászott. Odaszólt neki a halász:

- Üdvözöllek öregember! Mondd meg nekem, hol találom azt a bölcset, aki ebben az erdőben él?

- Kedves barátom, jer közelebb, s pillants a patak vizébe – felelte az öregember.

A halász csodálkozott, nem értette, mit akarhat az öreg, de azért megtette, amit kért, belepillantott a patak vizébe.

- Mit nézzek, öreg? – kérdezte aztán. Mert bizony csak saját magát látta.

- Mondd meg nekem, mit látsz? – kérdezte az agg, s közben rá sem nézett a halászra, csak a vizet bámulta.

- Hát... Magamat látom – felelte a halász értetlenül és türelmetlenül, mivel igen szeretett volna már a híres-neves bölcs remetével találkozni.

- Akkor megláttad, amit keresel – mondta a furcsa öregember.

- De hisz én az erdőben élő bölcs remetét keresem. Ne üzz gonosz tréfát velem! – haragudott meg a halász. Felegyenesedett, s dühösen nézett a vénemberre.

- Ugyan hogy is tréfálnék? Mikor horgászom, sohasem tréfálok – mosolygott az öreg. – A saját dolgaiban az ember maga a legbölcsebb. Ül le ide mellém, s mondd el, mi bánt.

A halász ekkor megértette, hogy az öreg nem lehet más, mint a híres-neves remete. Fogta hát magát, s letelepedett a patak partjára.

- Magad is tudod, mi a válasz a kérdésedre. Jobban szeretnéd-e mégis, ha én mondanám el neked a választ?

- Tisztelettel kérlek, mondd meg, mit tegyek – hajtotta le a fejét a halász.

- Makacs barátom! Mikor érezted utoljára jól magad? – kérdezte szelíden a remete.

- Mikor is? Hát... mikor korán reggel felkeltem, magamhoz vettem a hálót, s kihajóztam a tengerre halat fogni, talán akkor voltam utoljára boldog – mondta egy kis idő után a halászból lett prefektus. – Igaz, hogy szegény voltam, de mindenki szeretett, s jólesett a falat is. Alig vártam nap mint nap, hogy hazaérjek, s a gyerekeim a nyakamba ugorva kérdezzék: mit fogtál, édesapánk? A feleségem megfogta a kezemet, és azt mondta, nem számít, milyen kevés zsákmányt hozok, ő akkor is szeret... – mesélte a halász, s elmerengett a szép emlékeken.

- Akkor dobd el a láncaidat, s élj boldogan! A boldogságot nem a gazdagságnak köszönheted, sőt a vagyon ll leginkább a boldogság útjába, hisz súlyos láncokat rak rád. Ha tebenned teljes a harmónia, ha a világgal megbékélsz, nem számít, mekkora a vagyonod. Szegényen is boldog lehetsz – mosolygott a remete.

- Megértettelek és köszönöm a tanácsod. Már indulok is, tán áll még a régi házunk! – felelte a halász, mert tudta, hogy az igazságot hallotta, s megértette, hogy ez a válasz. Megkönnyebbült nyomban, mintha hatalmas kő esett volna le a szívéről.

- Akkor felkelt, és futva indult el a patakpartról. Futtában visszanezett, és látta, hogy az öreg remete mosolyogva integetett utána. Elfutott a gyaloghintó és az elképedt szolgálai mellett és csak futott, futott és futott, közben ledobálta magáról a nehéz selymeket, hogy szabadabban mozoghasson. Teli tüdővel szívta be a rétek illatát és nem tett mást, csak élvezte a futás örömét. Boldog volt.

japán népmese – Kewashii Takeya gyűjtése

BOLDOGASSZONY BOHÓCA

Volt egyszer egy bohóc. Abból élt, hogy bohóckodott. Vásároknak és búcsúknak szórakoztatta az embereket. Senki nem tudott úgy bukfencezni, cigánykereket vetni és kötélén táncolni, mint ő. Jó bohóc volt, szerették nagyon. Olyan grimaszokat tudott vágni, hogy aki látta, csuklott a nevetéstől és olyan vidám történeteket tudott, hogy aki egyszer hallotta, az újra meg újra hallani akarta, sose unta meg. Énekelt, táncolt és zenélt egyszerre. Bármit és bárkit utánozott, s elhitték neki: kakas kukorékol, szamár bög, vagy éppen a vásárbíró rikkant nagyokat. Olykor köteleket feszített két fa közé, és azon ugrándozott, azon bukfencezett, azon mókázott. Igazán jó bohóc volt. Az uraságok is meghívták váraikba, kastélyaikba. Adtak neki szállást, ételt, italt eleget, hetekig vígan tartotta őket. Sose engedték el üres kézzel. Így élt és vándorolt egyik helyről a másikra.

Aztán egyszer csak elkezdte emésztetni, rágni valami belülről. - Édes jó Istenem! Mi lesz velem, ha egyszer eléd kell állnom és megkérdezed tőlem, mire való volt az én életem? Mit mondjak neked? Azt, hogy bohóckodtam? Hogy semmirevalóságokat cselekedtem?

Egyre többször morfondírozott ezen, egyre inkább elkeseredett. Telt az idő, öregedett a bohóc. Egyszer, amikor megint ezek a gondolatok gyötörték, éppen a hegyek között húzta maga után kicsi kordélyát, és gyönyörű énekszó ütötte meg a fülét. Erős vágy támadt benne, hogy az énekszó nyomába eredjen, és hamarosan egy kolostor előtt találta magát. Nézte a kertben serénykedő szerzeteseket, s ahogy figyelte őket, egyre erősebben érezte: - Ezek a szent életű atyák bizonyára tudják, hogyan kell helyesen élni. Ha befogadnának maguk közé, talán eltanulhatnám tőlük. Akkor nyugodt lélekkel állhatnék az Úr elébe.

Elmosolyodott és nem sokat teketóriázott. Bezörgetett a kapun, ajtót nyitottak neki, s akkor ő elmondta, mi járatban van. A barátok befogadták. Ott élt közöttük, tette, amit rábíztak és minden módon igyekezett a jót szolgálni.

Mégis, egyszer csak itt is elkezdte emésztetni, rágni valami belülről. Fogyott, sápadt, sorvadozott. - Édes jó Istenem! Mi lesz velem? Még a Miatyánkkal csak-csak megbirkózom, de egyetlen szent zsolozsmát, éneket sem bírok megjegyezni. Nem értem kedves szerzetesársaim beszédeit és semmi módon nem tudom mikor, mit és hogyan kellene tennem? Ha rájönnek erre, kiebrudalnak maguk közül. Mi lesz akkor énvelem? Hogyan állok szent színed elé, ha eljön az idő? És mit mondjak neked?

Egyre jobban gyötődött, már enni és aludni sem tudott. Egyik reggelen pedig eltűnt. A szerzetesek hiába keresték, nyomát sem találták. Este aztán fáradtan, csapzottan támolygott

elő, egy szót sem szólt, hanem étel és ital nélkül egyenesen a cellácskájába ment, és mozdulatlanul aludt reggelig. Aztán megint eltűnt és ugyanilyen állapotban került elő a nap végén. És ugyanez történt a következő meg a rákövetkező napon is.

A szent életű szerzetesek eleinte csodálkozva figyelték, később aggódva kérdegették egymást, mi lehetne kedves testvérüket? Aztán elhatározták, végére járnak a dolognak.

Így történt, hogy egyik reggel a nyomába eredtek. Óvatosan, nehogy észrevegye őket, fától fáig, bokortól bokorig követték. A kert egy eldugott sarkába érkeztek. Oda, ahol egy régi-régi Mária szobrocska állt egy kőoszlopon. S uramfia, csak néztek nagy ámulattal a jámbor életű férfiak. Öreg társuk elkezdett bukfencezni. Aztán cigánykerekeket hányt, meg táncolt és énekelt. Még egy vastag kötelet is kifeszített két fa között, s azon ugrándozott. Végül grimaszokat vágott, kukorékolt, rőfögött és nyávogott, aztán vidám történeteket mesélt, és kezdte előlről az egészet. Addig csinálta ezt, amíg a fáradtságtól és kimerültségtől össze nem esett.

Ekkor a jámborok nagy döbbenettel látták: Máriácska leszállt a talapzatról. Odament a földön fekvő mellé. Leült, leoldotta kék kendőjét, ölbe vette s ringatta kezdte az öreg bohócot, miközben azt mondogatta neki: Jól van, jól... Jól van, jól... S addig ápolgatta az öreg bohócot, addig törölgette homlokáról az izzadtságot, amíg az magához nem tért. Akkor Máriácska visszament az oszlopra. Az öreg bohóc lassan talpra állt és roskadozó léptekkel elindult a kolostor felé. A szent életű atyák is csendesen visszatértek a kolostorba. Este a szokásos közös imádság előtt felállt a legöregebb szerzetes és így szólt:

- Testvéreim! Ma délután szemtanúi voltunk egy igazi csodának. Ma láthattuk, hogy a Szép Szeretet Édesanyja nem arra kíváncsi, hogy mi az, amit nem tudunk, hanem azt fogadja el jó lélekkel, amit tudunk. Azt fogadja el tőlünk jó szívvel, ami a miénk, amit mi is szívből és örömmel adunk. Arra figyel, hogy úgy élünk-e valójában, ahogyan és amire születünk, vagy örökös hazugság az életünk.

A szerzetesek magukba néztek, és egész éjjel virrasztottak. Reggel, amikor a bohóc fölébredt, előhúzták kicsi kordélyát, megpakolták mindazzal, amivel annak idején a kolostorba érkezett, és megáldva őt, útjára bocsátották.

A bohóc pedig azóta is járja a világot. Kukorékol, rőfög, nyávog, s ha úgy hozza kedve, kötelet feszít két fa közé és azon ugrándozik.

Hát így volt... mese volt volt, minden szavam igaz volt. S ha nem hiszed, járj utána.

Magyar népmese - Luzsi Margó változata

A FÖLD DALA

A Föld megtanít emlékezni.
Megtanít a csendre,
ha a fűszálak közt a fényt nézem.
A Föld megtanít szenvedni.
Megtanít a kínra,
ha gondolok a kövek álmaira.
A Föld megtanít az alázatra.
Megtanít a tiszteletre,
legyek olyan, mint a fák rügye.
A Föld megtanít törődni.
Megtanít a szeretetre –
adjak úgy, ahogy ő ad életet.
A Föld megtanít a bátorságra.
Megtanít a kitartásra –
fákat mutat villámlásban.
A Föld megmutatja: meghalhatok.
Megmutatja, vége lesz erőmnek,
mint a hangya, kicsi vagyok.
A Föld megtanít a szabadságra,
milyen is az, megláthatom,
ha csendben lépkedek az avaron.
A Föld megtanít az elfogadásra.
Megmutatja, fogadjam el,
mint a tavaszt a hópihe.
A Föld megtanít a hálára.
Megmutatja, hogy sóhajt
a száraz Föld, ha végre ihat.

amerikai feketeláb törzs, Szántai Zsolt fordítása